

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Létrehozható-e regionális innovációs rendszer?

Különböző megközelítések az
európai régiók innovációs
fejlesztéseiben

Székesfehérvár, 2009. nov. 20.

Dr. Dőry Tibor, egyetemi docens

Áttekintés

- Kiindulópontok és koncepcionális alapok
- A vizsgálat és eredményei
- Következtetések

Kiindulópontok: mit érzékelünk?

- A K+F létszámok, ráfordítások összege, GDP-hez mért aránya jelentős eltérést mutat a régiók között
  - **K+F termelékenység:** ugyanazon mértékű K+F ráfordítás eltérő outputot eredményez a különböző régiókban
  - A **tudományos kutatás** és a **technológiai kutatás** merőben eltérő jellegzetességgel bír
    - Publikációkban kódolt tudás – szállítható
    - Egyének, szervezetek rejtett („tacit”, nem kódolt) tudása – helyhez kötött
-

A specializáció és az agglomerációs gazdaság szerepe

A szakirodalom:

- Helyi, lokális interakciók, a „**networking**”, hálózati hatások központi szerepet játszanak az innovációban
  - A K+F erőforrások térbeli és tematikus koncentrációja, a **technológiai specializáció** magasabb termelékenységgel jár, lásd Marshall agglomerációs gazdaság elmélete
  - Regionális **innovációs kapacitások**, „tudásmunkások”, intézmények léte lényeges a K+F termelékenységben
-

Innovációs rendszerek

A rendszerek az **elemek és folyamatok** dimenzióiban határozhatók meg:

1. Az innovációs rendszer **elemei, szereplői**

- Vállalkozások (beszállítók, vevők, stb.)
- Akadémiai szektor (egyetemek, kutatóintézetek, stb.)
- Szolgáltatók (tudás-intenzív üzleti szolgáltatók, kockázati tőke társaságok, stb.)
- Közvetítők, ügynökségek, stb.

2. A rendszer folyamatait a szereplők közötti **tudásáramlások, interakciók** képezik

---

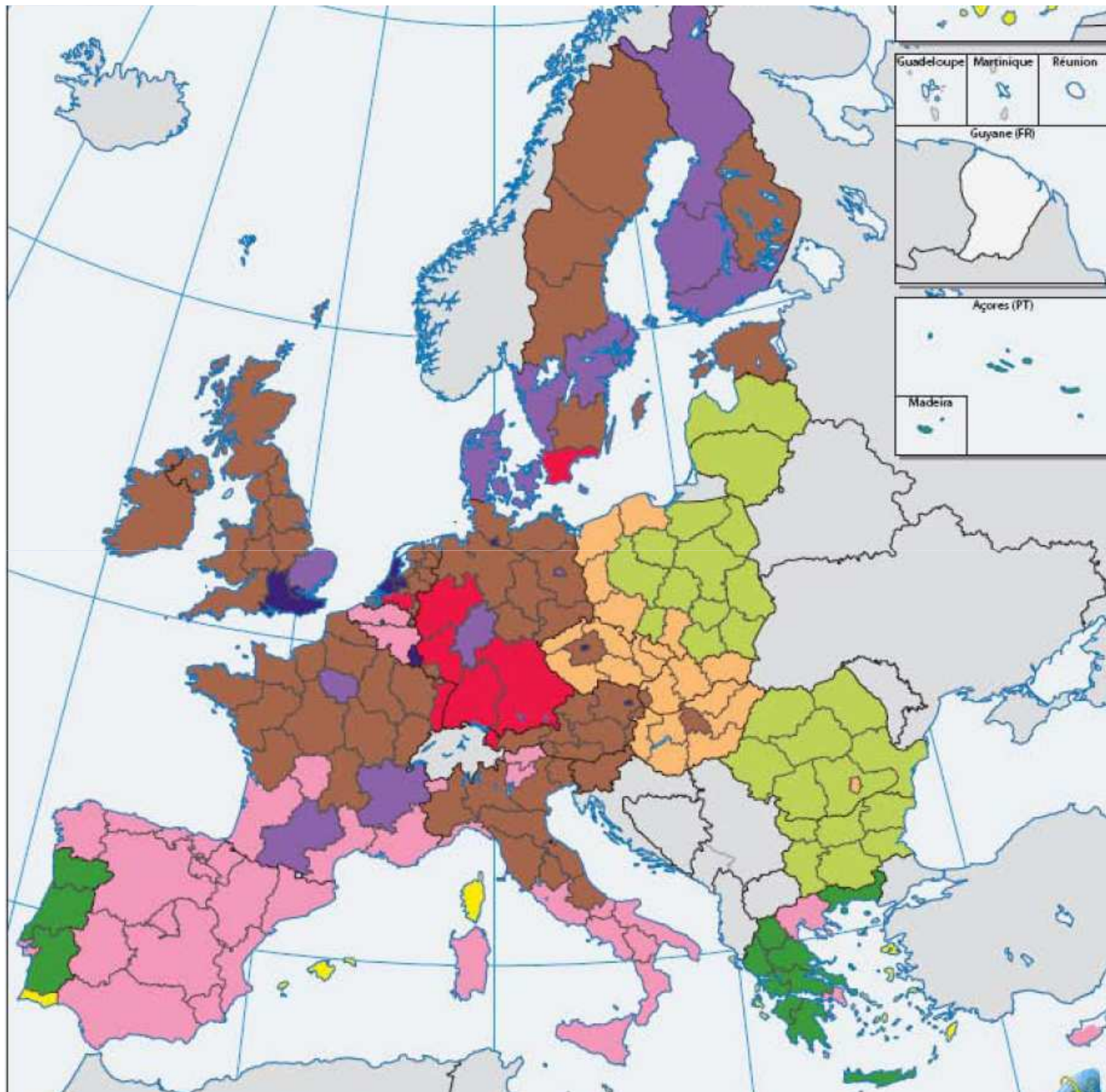
RIS: innovációt támogató intézményi infrastruktúra

- Intézmények és hálózatok összessége, amelyek rendszeresen együttműködnek a vállalkozások innovációs eredménye növelésének érdekében
- RIS ideáltípusai: Szilícium-völgy, Emilia-Romagna, Baden-Württemberg
- Politikai koncepció? Előnye a nagy interpretációs rugalmasság
- Mégis: miért teljesítenek jobban a tudás hasznosításában egyes régiók, mint mások?

A vizsgálat

- 2006-2007: DG JRC IPTS, ERAWATCH Network Asbl
  - **Cél:** különböző K+F+I politikai intézkedések, programok hatásának bemutatása és különböző fejlesztési lehetőségek megfogalmazása hasonló gazdasági-technológiai adottságú régiók számára
  - **Feltételezések:** hasonló intézkedéseknek más-más hatása van különböző típusú régiókban
  - **Korábbi tipológiák hiánya:** politikai tényezők, intézkedések hatását nem vizsgálták
  - **Kiindulópont:** EU régiók tipizálása, mintaválasztás céljából -> 7 típus – 20 régió – 19 esettanulmány
-

Régiótípusok:

1A, 1B –
Mezőgazdasági

2 – Turizmusra
épülő

3 – Újraiparosodó

4 – Újonnan
iparosodó,
diverzifikált

5 – Átalakuló ipari

6 – Magas
jövedelmű ipari
vezető

7A, 7B –
Diverzifikált,
magas jövedelmű
ipari

Esettanulmányok felépítése

- **Regionális tudásbázis:** K+F+I infrastruktúra, humán erőforrások, K+F+I eredmények, tudásátadási mechanizmusok, stb.
  - **Regionális gazdaság szerkezet:** termelési rendszer, klaszterek, nemzetközi pozíciók, pénzügyi kapacitások és eszközök
  - E dimenziók két nézőpontból való értékelése
    - A jelenlegi helyzet vizsgálta indikátorok alapján, trendek felvázolása
    - Politikai környezet, szereplők, célok és eszközök
-

Fontosabb megállapítások

- Kevés európai régióban illeszkedik a régió **gazdasági** specializációja a **tudás termelési** specializációhoz
  - K+F+I irányítás szempontjából az **autonómia szintje** közömbös, pl. a legjobban teljesítő skandináv régiók centralizált országokban található
  - Az intézményrendszernek és pénzügyi kapacitásoknak **kritikus méretet** kell elérni, hogy koherens és folyamatos K+F+I politikát tudjanak megvalósítani
  - A **múlt, a történelem** számít! Nincsenek kiugró sikerek előzmények nélkül. Az állami kutatási infrastruktúra fejlesztése hosszú időt vesz igénybe
-

Fontosabb megállapítások II.

- A K+F ráfordítások hatása függ a régió **technológiai-gazdasági fejlettségi szintjétől**, de nem növeli automatikusan a GDP-t, jólétet
  - Bizonyos szintű technológiai-gazdasági fejlettség elengedhetetlen feltétele az innováció-alapú regionális fejlődésnek
  - **Tudományos kutatás** hátrányos helyzetű térségekben is lehet világszínvonalú aktív és hatékony hálózati együttműködésekkel, pl. EU FP programokban való részvétellel
  - A „**jó minták**” **másolása**, ill. az univerzális megoldások („**one-size-fits-all**”) szemlélete nem működik, az adott regionális környezethez kell illeszteni az intézkedéseket
-

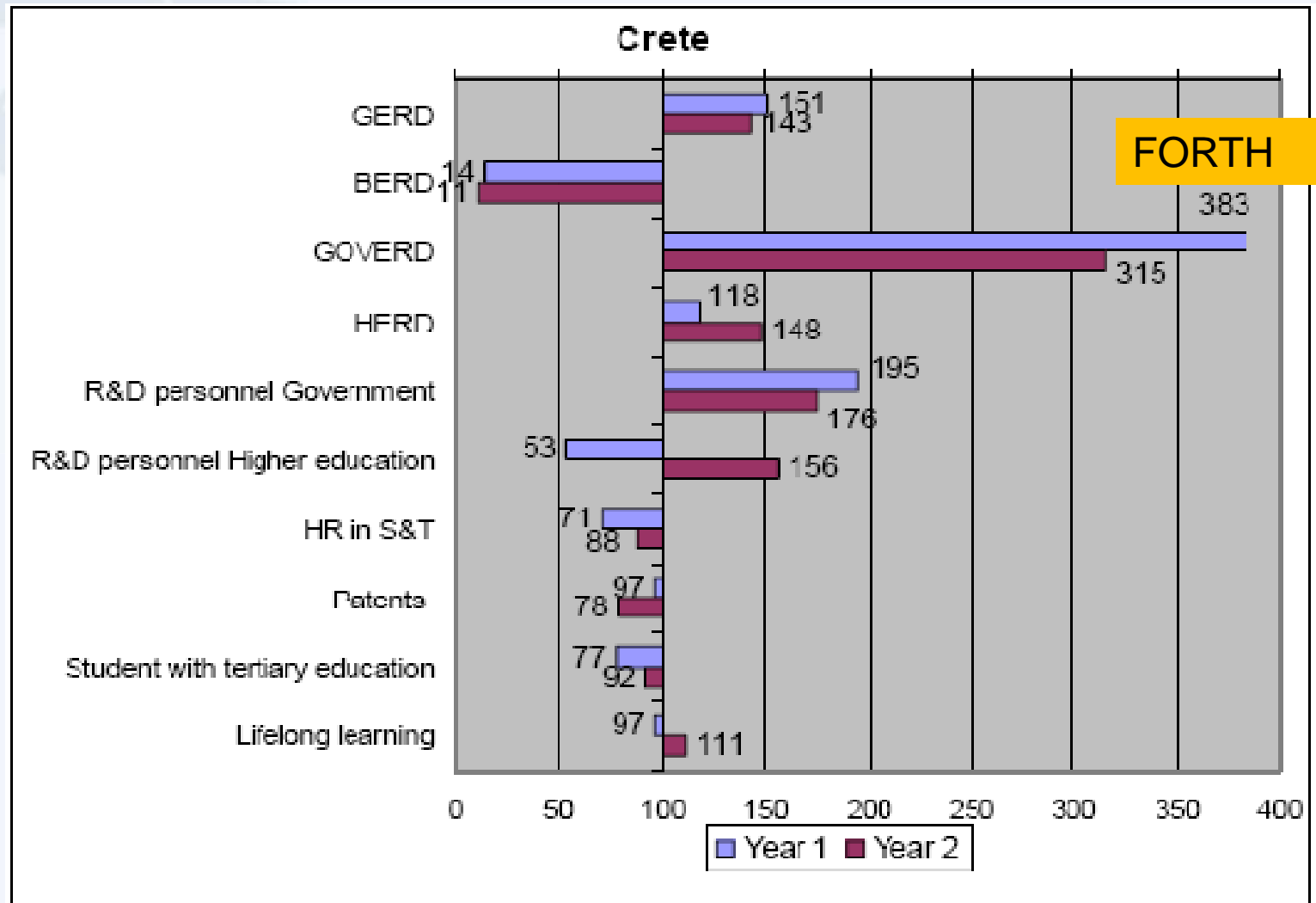
SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

1. példa: Kréta, a tudományos kiválóság szigete

- Kormányzati K+F decentralizációs törekvésekre válaszul a FORTH (Foundation for R&T Hellas) alapítása a 80-es években
- Napjainkra a legnagyobb görög állami kutatóintézet, világhírű (USA-ból hazatért) tudósok, kiváló nemzetközi kapcsolatokkal és hírnévvel
- Minimális kapcsolatok, együttműködés a helyi gazdasággal, a helyi kapcsolatok a mezőgazdaságra és turizmusra korlátozódnak, nincs kapcsolat lézer- és asztrofizikával, biotechnológiával és anyagtudománnyal
- Hallgatók, szakemberek elvándorlása

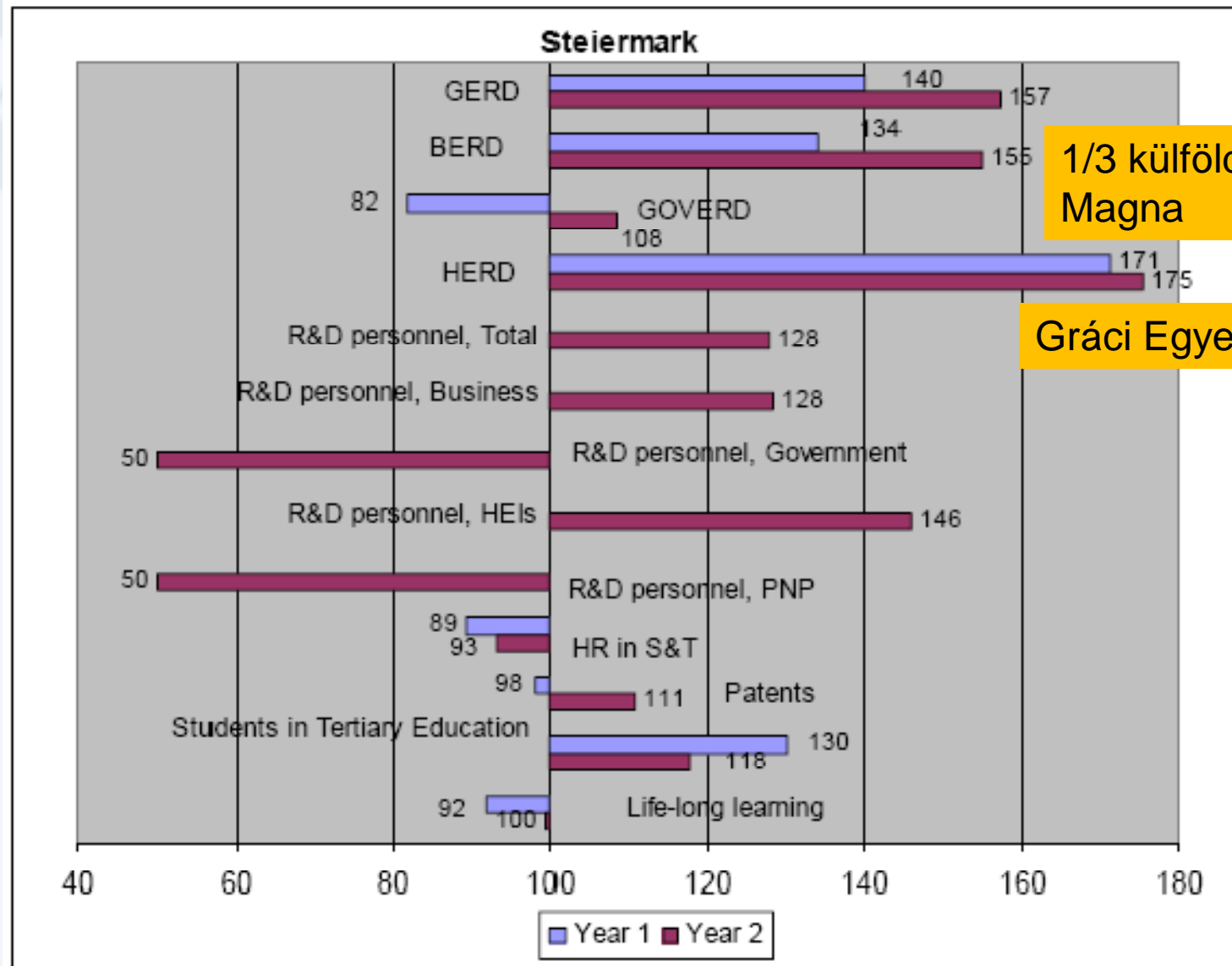

Fórhás: Esettanulmány, adatok forrása Eurostat 1995, 2004, 100%=országos átlag

2. példa: Stájerország, sikeres technológiai átalakulást végrehajtó régió

- Az EU régiók élmezőnyébe tartozó K+F intenzitás (3,6%) különösen a felsőoktatásban és a üzleti szektorban, viszont 1/3-át külföldi cégek adják
  - Jól illeszkedő tudás termelési és gazdasági specializáció, generikus technológiák (pl. nanotech) több ágazatban való alkalmazhatósága
  - Korai és szisztematikusan megvalósított technológiapolitikai koncepció, világos K+F+I irányítási struktúra
  - Szerteágazó regionális K+F+I programok, hatékony részvétel országos programokban (kompetencia központok és technológiai transzfer)
  - A KKV-kra fókuszált specifikus programok (pl. diploma vállalkozásoknál, tanácsadás), növekedésük elősegítése
-

Forrás: Esettanulmány, adatok forrása Eurostat 1995, 2004, 100%=országos átlag

K+F+I politikai következtetések

- Növekvő gazdasági és innovációs teljesítmény koherens **hosszú távú stratégiák** eredményeképpen jöhet létre az **érintettek** bevonásával és a prioritásokban való egyetértésével, **konszenzussal**
  - Fontos a regionális innovációs kapacitások és **kritikus tömegű szervezetek fejlesztése**, de ez sok időbe (évtizedek!!) telik
  - A programoknak figyelembe kell venni a régió **fejlettségi szintjét**: „kezdeti” vs. fejlett szakasz
-

K+F+I politikai következtetések II.

- **Hálózati együttműködések** (helyi, interregionális) intenzitásának támogatása elengedhetetlen feltétele a RIS kialakulásának
  - Különböző politikai területek, pl. az oktatás, ipar, munkaügy és fiskális politika bevonása, **együttes fellépése** szükséges
  - A K+F támogatások **egymást kiegészítő rendszerére** (közvetlen támogatások, fiskális ösztönzők, adótámogatások mix-ére) van szükség
-

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm a figyelmet!
doryti@sze.hu

Esettanulmányok

<http://cordis.europa.eu/erawatch/index.cfm?fuseaction=reports.content&topicID=588&countryCode=EU>

Policy brief: „RTD Policy Approaches in Different Types of European Regions”

<http://cordis.europa.eu/erawatch/index.cfm?fuseaction=reports.home>
